

המערערים

פלוני

פלונית

ע"י ב"כ עו"ד יוסי נקר

נגד

המשיב

היועץ המשפטי לממשלה

ע"י ב"כ עו"ד אורית פניני

פסק דין

1. בית משפט קמא נעתר לתביעת המשיב והכריז על אלמוניות, בתם של המערערים, ילידת 28.10.13, כבת אימוץ, מהטעם שהתקיימו במערערים תנאי סעיף 13(א)(7) לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א – 1981 (להלן: "**חוק האימוץ**"), וטובתה שתוכרז ככזו ללא צמצום תוצאות האימוץ (להלן: "**הקטינה**").
 2. את פסק דינו סמך בית משפט קמא על חוות דעת מכון "שקד" שמונה כמומחה מטעמו לבחינת מסוגלותם ההורית של המערערים ושאלת טובתה של הקטינה, כמו גם בנוגע למסגרת האימוץ, אם סגור, אם פתוח. על-פי חוות הדעת נשללה מסוגלותם ההורית של המערערים ביחס לקטינה; הומלץ על הכרזתה כבת אימוץ ואימוצה, לטובתה, על-ידי משפחת האומנה במסגרת אימוץ סגור, תוך מתן אפשרות למערערים לקבל עדכונים לגבי מצבה והתפתחותה של הקטינה.
- בית משפט קמא סקר את קורותיו של המערער 1 (האב), כמו גם את קורותיה של המערערת 2 (האם) וציין, תוך שהוא מפרט, כי חוות הדעת ומסקנותיה מוצאות חיזוק (בכל הנוגע לאם) גם בהתרשמותו של הפסיכיאטר שבדק אותה ונתמכת אף בעובדות שהוכחו ונתגלו לפניו. בכל הנוגע לאב מצא בית המשפט קמא תמיכה וחיזוק למסקנות חוות הדעת בדבריה של העו"ס לחוק אימוץ, כמו גם בעובדות שהוכחו ונתגלו בפניו במהלך ההוכחות. כל אלה הביאו אותו למסקנה, כי יש לאמץ את חוות הדעת בדבר שלילת מסוגלותו ההורית של כל אחד מהמערערים. בית משפט קמא אף בחן את מסוגלותם ההורית של המערערים יחדיו ומצא תימוכין לשלילתה – בעדותה של המומחית, בעדותם של הורי האב ובעמדתם של גורמים טיפוליים נוספים שסבבו את עניינה של הקטינה. בהתאם למצוות סעיף 13א(7) לחוק האימוץ, המשיך בית משפט קמא ובדק אם קיים סיכוי לשינוי במצבם של המערערים בעתיד הנראה לעין, בפרט על רקע מחלת פיצול האישיות ממנה הם סובלים, ומצא, על יסוד חוות הדעת, כי התשובה לכך היא שלילית, גם בהינתן עזרה כלכלית וטיפולית סבירה שתינתן להם, כמקובל ברשויות הסעד, לשיקומם. בית משפט קמא בחן את האפשרות להסתייע בבני משפחה ובא לידי מסקנה – על סמך התנהלות הסבים, טרם הלידה ובסמוך לאחריה, כמו גם חוסר העקביות והאמביוולנטיות

שהפגינו, אם עזרה וסיוע או גידול עצמאי של הקטינה על ידם – כי לא מדובר באפשרות ישימה. בית משפט קמא פירט לא פחות מתשעה נימוקים העולים מעדותם של הסבים עצמם, המלמדים על כך, מעבר לספק המשמעותי שהביעו המומחה והעו"ס לאימוץ בנוגע לאפשרות זו.

משהגיע בית משפט קמא למסקנה, כי התקיימו תנאיו של סעיף 13(א)(7) לחוק האימוץ עבר ובחן את טובתה של הקטינה באימוצה, והשיב על כך בחיוב תוך שהוא מאמץ את עמדת המומחה גם בנוגע לצמצום תוצאות האימוץ.

3. לאחר ששקלנו את טענותיהם של ב"כ הצדדים, שבכתב ובעל-פה, לא ראינו מקום לדחות את הממצאים העובדתיים שנקבעו בפסק דינו, המפורט והמנומק היטב, של בית משפט קמא. הממצאים שנקבעו תומכים במסקנות המשפטיות, שלא מצאנו בהן טעות שבחוק; לפיכך, אנו מאשרים את פסק דינו של בית משפט קמא מטעמיו, ובהתאם לסמכותנו לפי תקנה 460(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ו – 1986.

4. למעלה מן הדרוש ובהתייחס לטענותיו העיקריות של ב"כ המערערים נוסף את הדברים הבאים:

א. המערערים לוקים במחלת פיצול האישיות. זוהי עובדה. המסמכים הרפואיים המלמדים על כך, כמו גם חוות דעת ובדיקות של פסיכיאטרים שבדקו אותם במהלך השנים (ואת האם לאחר הלידה) צורפו לתובענה להכרת הקטינה כבת אימוץ (סעיף 2 לפסק הדין והתייחסות בית משפט קמא במהלכו לחוות דעת דר' לוי, פסיכיאטר שבדק את האם), והן היו נגישות למומחית שמונתה על-ידי בית המשפט.

בית משפט קמא לא הכריז על הקטינה כבת אימוץ משום שהוריה לוקים במחלה. בית משפט קמא בחן את יכולותיהם ההוריות של המערערים, ואלה נמצאו לקויות, כשלעצמן. אם הסיבה לכך נעוצה גם במחלה, אין בכך כדי לאשר קטגורית, כי ילדים להורים נכים, גם נפשית, גורלם נגזר לאימוץ (סעיף 1 לעיקרי טיעון מטעם המערערים). ועל כן, נכון וראוי היה למנות מומחה שיבחן את המסוגלות ההורית של המערערים ולא מומחה פסיכיאטר לצורך מתן תשובה לשאלה הצריכה תשובה – יכולות ומסוגלות הורית. משכך, יפה דרשה המומחית, בתשובתה לשאלת ב"כ המערערים בהקשר זה, עת התייחסה לפגיעה במסוגלות ההורית של המערערים כמצב נתון: פגיעה במוטיבציה, קשיים בתובנה וחוסר יכולת בשל כך להיבנות מתהליכי שיקום וטיפול ולהיתרם ממעטפת טיפולית שתינתן להם (עמ' 7 לפרוט' בית משפט קמא). המומחית, בכל הכבוד, לא תיארה מנקודת מבטה את המחלה, אלא את המצב בו שרויים המערערים, גם אם בשל המחלה, והשלכותיו על מסוגלותם ההורית. המומחית הבהירה זאת, בבחינת 'דבר דבור על אופניו', משניסה ב"כ המערערים להסיט את הדיון למחלה ולכישוריה של המומחית כפסיכיאטרית: "העניין הוא בכלל לא גז"ד על הסכיזופרניה או הפרוגנוזה של סכיזופרניה באשר היא, אלא שאני באה ממקום שידע מה זה סכיזופרניה וידע מה זה אומר על תפקוד האדם בשטחי החיים השונים, וידע מה זה אומר על המסוגלות ההורית, וידע מה הצורך של ילד על מנת לגדול בצורה ראויה ומסוגל לאמוד את הפער" (עמ' 8 לפרוט' בית משפט קמא). מעבר לכך, הוסיפה המומחית וציינה, כי חלק

גדול מהכשרתו של פסיכולוג קליני נעשה בתחום מחלות הנפש ועבודה עם חולי נפש, וכי פסיכולוגים קליניים עובדים "שכם אל שכם" עם פסיכיאטרים, וכי קיימים ממשקים רבים ותחומי ידע משותפים. באשר למקרה שלפניה הבהירה, כי החומר שהועבר אליה כלל כמה חוות דעת של פסיכיאטרים וסיכומי מחלה, ובכולם נאמרו דברים דומים באשר למצב הנפשי והפסיכיאטרי של המערערים. ואכן, בדיקה של הדו"חות האמורים, שצורפו, כאמור, לתובענה שהוגשה לבית משפט קמא, מאשרת את דברי המומחית. כך, למשל, בנספח כ"ג למוצגי בית משפט קמא, ציין הפסיכיאטר, דר' לוי לגבי האם: **"מה שבולט בתמונה הקלינית הוא חוסר תובנה, יכולות תפקודיות נמוכות ביותר, חוסר יכולת להתנהל בעצמאות"**.

ב. ב"כ המערערים הלין על כך שהעו"ס לחוק נוער, שטיפלה במשפחה, הגבי ליאורה מסינגר, אשר יכלה לשפוך אור על הסיכומים בדבר דרכי הטיפול שעמדו בבסיס ההסכמה להליכי חוק הנוער – הכרזת נזקקות להעברת הקטינה למשפחת אומנה – לא הובאה לעדות. מבלי להידרש לשאלה על מי מוטלת הייתה החובה, אם בכלל, לזמנה לעדות (וככל שעדותה הייתה חשובה וקריטית מבחינתם של המערערים לא הייתה כל מניעה לזמנה על ידם – ראה עמ' 4 לפסק דינו של בית משפט קמא), נראה כי לא היה בעדותה, גם אם הייתה תומכת בטענותיו של ב"כ המערערים, לפיהן, הובטח למרשיו כי משפחת האומנה תשמש כמשפחה תומכת ומסייעת גם להם, כדי לשנות. לכל היותר, היה בכך כדי להשליך על היקף וטיב הסיוע שניתן למערערים טרם הגשת התובענה לבית משפט קמא ובמהלכה. לכך, דומני, כיוון ב"כ המערערים בתשובתו לשאלת בית המשפט **"איזה הבדל זה היה עושה נוכח הממצאים לגבי המסוגלות ההורית?"** (עמ' 2 לפרוט' הערעור, ש' 28 ואילך). אלא, שלעניין זה נדרש בית משפט קמא בהרחבה – הן לניסיונות, הן לשיתוף הפעולה – ולא מצאנו מקום להתערב בקביעותיו.

ג. בשל הזכות הבסיסית של הורים לגדל את ילדם נבחנת מסוגלותם ההורית לפי יכולת אובייקטיבית מינימאלית ביחס לילד הספציפי, בשים לב לקשייו ולנתוניו האישיים (ע"א 59/84, **פלונית נ' לשכת הרווחה**, פדי ל"ט (2), 570; בע"מ 9229/04, **היועץ המשפטי נ' פלוני**, (10.08.05)).

בניגוד לטענת ב"כ המערערים, איננו סבורים כי המומחית דרשה **"מסוגלות פלוס"** מהמערערים על מנת שיקבלו את הקטינה לחיקם. בכל הכבוד, הדברים הוצאו מהקשרם. המומחית הבהירה, ובצדק, שהמסוגלות ההורית הנדרשת (כפי הפסיקה שפורטה לעיל) נבחנת אל מול הילד הספציפי בשים לב לקשייו ולנתוניו האישיים. לא במילים אלה השיבה המומחית, אך לכך כיוונה: **"...לקבל אלייך ילד שמתוקף נסיבות העברתו אלייך כבר צפויה איזו שהיא הפרעה בהתנהגות ובתקשורת, צפויים צרכים מיוחדים שנובעים מטראומת החיים הזו. כבר נדרשת מסוגלות שהיא מותאמת לצרכים אלה"** (עמ' 4 לפרוט' בית משפט קמא). מסוגלות זו, כך קבע בית משפט קמא, ואנו מקבלים את קביעתו, אינה קיימת, למרבה הצער, במערערים.

ד. הגם שאין בחוות הדעת התייחסות (או התייחסות מספקת) ל"מעטפת השגחתית מקיפה מלווה בצו השגחה בקהילה" (לשון ב"כ המערערים, עמ' 6 לפרוט' בית משפט קמא). שייתכן שיהא בה כדי לאפשר הכלה של הקטינה בחיק המערערים, אין בכך כדי להפוך את הקערה על פיה. ראשית,

המומחית לא התחמקה ממתן תשובה והשיבה: "כי זה לא מגיע לשלב הרלוונטי שיש לבחון זאת...אני אסביר. העניין של מערכות תמיכה ומעטפת כל המהות שלו והרציונל לקיומו הוא שאתה מניח שיש תהליכים חסרים או יכולות חסרות או מרכיבים פגומים שאפשר, אם תיתן מכאן קצת ומשם קצת, יהיה לתקן את המערכת כדי שתעבוד בצורה נורמלית וסבירה. למעשה, מה שנדרש פה כדי שהילדה תוכל לחיות בחיק המשפחה, זה שאת מרבית הגידול שלה לא יעשו הוריה, זה לא שהם יכולים לגדל עם עזרה ותמיכה, הם יכולים להיות כמו עוד חיילים קטנים במערכת שלמה שמטפלת בהם ובילדה. אבל למעשה הם עצמם, גם מבחינה רגשית ותפקודית, הם עצמם ילדים, שלא מסוגלים לדאוג ולגדל את עצמם, הם עדיין זקוקים למערכות מאוד מגוננות ותומכות כדי להצליח ולתפקד ברמה בסיסית מבחינת דאוג לזה שהם עצמם יוכלו לתפקד וקצת יעבדו, אבל מפה ועד...וגם הדבר הזה מותנה במערכת תמך ומעטפת מאוד אינטנסיבית ומותאמת שלפעמים יש אותה בנמצא ולפעמים לא. על הדבר הזה להעמיס גידול של ילד ולצפות שהם יעשו את הגידול בפועל עם קצת עזרה, זה פשוט לא קשור למציאות". שנית, בית משפט קמא, לא קיבל דברים אלה כתורה מסיני, ובחן אותם על רקע החומר הראייתי שהונח לפניו, ובא לידי מסקנה, מוצדקת, לטעמנו, כי אכן כך הם פני הדברים.

ה. טרונייתו הכללית של ב"כ המערערים באשר לניגוד המובנה הטמון בהיותה של משפחת האומנה גם המשפחה המיועדת לאימוץ – ראויה אמנם לבחינה עקרונית, אך אין היא נטועה בנסיבות הקונקרטיות של התיק דנן, ואין בה כדי לשנות מהתוצאה אליה הגענו.

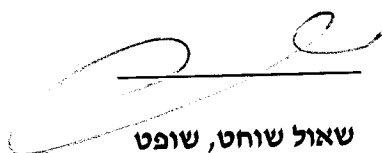
סוף דבר

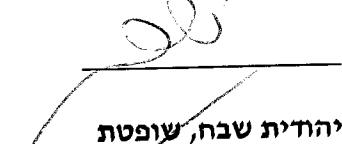
5. בניגוד לעמדת ב"כ המערערים, אנו סבורים שעוצמת הראיות שהונחו לפני בית משפט קמא, מטות את הכף לאימוץ פסק דינו, כלשונו.

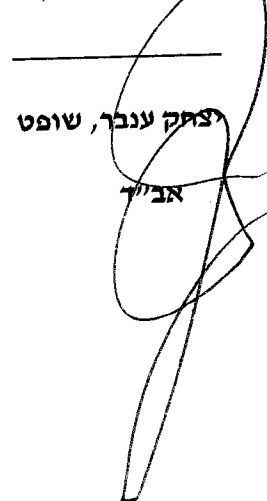
הערעור נדחה, אפוא.

אין צו להוצאות.

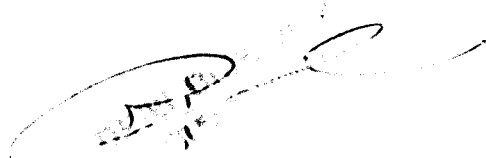
ניתן היום, 23/10/16, בהיעדר הצדדים ובאי כוחם.

שאוּל שוּחַט, שופט

יהודית שבה, שופטת

יחזק ענבר, שופט
אב"ד

טקסט מודפס:
המשרד לביטחון המדינה - ליד המשרד
המשרד לביטחון המדינה - ליד המשרד

18/4/16